

DIKĻU KULTŪRAINAVA

1. Ainavas struktūras raksturojums

Ainavas struktūru nosaka Augstrozes paugurvaļņa lēzeni viļņotais reljefs. Ainavā dominē mozaīveida ainava ar labi iekultivētu lauksaimniecībā izmantojamo zemju dominanci. Lauksaimniecības zemju meliorācijas rezultātā ir notikusi ainavas polarizācija.

2. Ainavas raksturojums un attīstība

2.1. Ainavas bioloģiskās daudzveidības raksturojums

Lauksaimniecībā izmantojamās zemes migrējošie putni izmanto kā barošanās vietas. Bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanai būtiska loma ir meža un lauksaimniecībā izmantojamo zemju ekotonam.

2.2. Ainavas estētiskās un kultūrvēsturiskās vērtības

Ainavas estētiskais novērtējums:

Liela eksponējoša ainava ar ļoti augstu estētisko vērtību, kas saistīta ar daudzām augstvērtīgām skatu perspektīvām no Umurgas – Kocēna autoceļa. Ainavas vizuālo vērtību paaugstina tālie skatu horizonti, viensētas, koku alejas un atsevišķi koki.

Ainavas kultūrvēsturiskais novērtējums:

Kultūrvēsturisko vērtību nosaka – Dikļu vēsturiskais centrs un tā telpiskā struktūra, Budenbrokas un Ozolmuižas kompleksi, Lapurgas pilskalns un senkapi, Grebu pilskalns un Grebu Bļodas kalns, ceļi ar alejām, šaursliežu dzelzceļš un viensētu izvietojuma struktūra.

- **Dikļu muižas komplekss:** Labi saglabājies, plašs muižas komplekss, kurā ietilpst muižas pils (atjaunota, atrodas viesnīca, restorāns), vairākas saimniecības ēkas klēts, kūts, neliels namiņš parkā (nav noskaidrota tā kādreizējā funkcija), ārpus parka labi saglabājusies ēka ar kolonnu lieveni, saimniecības ēkas, skaists plašs parks, muižas pagalmā dižozols, dīķis (ar ozolkoka grīdu), aiz muižas ūdenstilpe/ ūdenstece, labi saglabājusies aleja. Skaists, telpiski interesants un plašs komplekss.
- **Budenbroku muižas komplekss** – saglabājies muižas kungu nams. Saglabājušās vairākas saimniecības ēkas (kūts/stallis, klēts, kalpu māja, bijusī čiekuru kalte, kalpu rentētā māja), dīķis un aizaugusi koku aleja aiz kungu nama, neliels parka fragments.
- **Ozolmuiža** – Saglabājusies muižas pils, kas celta 18.gs. beigās, agrīnā klasicisma stilā grāfam Georgam Johanam Mellinam, tā atrodas Ozolezera malā. 1889.g. pilij veidota piebūve - grāfa kabinets. Pilij ir grezna klasicisma fasāžu apdare. Pagalma abās pusēs kompleksā ar pili celtas divas saimniecības ēkas. Aiz klēts būvēta kalpu māja ar augstu, pildrežģa konstrukcijā būvētu zelmini, cūku un govju kūti. Ezera pusē, attālāk no pils, celta arī magazīnas klēts un pirts māja. Pie Ozolmuižas pils atrodas daļēji saglabājies

18.gs.b. veidots skaists un kopts regulāra plānojuma parks.
Saimniecības ēkas izmainītas, saglabājušies saimniecības ēku mūri.

- **Dikļu mācītājmuiža** – mācītājmuiža atrodas tālāk no baznīcas, saglabājušies mācītājmuižas kungu nams.

Arheoloģijas pieminekļi:

- Lapurgas pilskalns;
- Lapurgas senkapi;
- Grebu pilskalns;
- Grebu Bļodas kalns;
- Budenbroku senkapi.

2.3. Ainavas sociālekonomiskā nozīme

Lauksaimniecībā izmantojamās zemes ir piemērotas intensīvas zemkopības attīstībai. Pašreiz viļņotā reljefā esošās lauksaimniecības zemes tiek relatīvi intensīvi izmantotas.

2.4. Vispārējās tendences ainavu struktūras attīstībā un to ietekmējošie faktori

Ainavu struktūras vispārējās attīstības tendences:

Lauksaimniecība zemju atstāšana atmatā novērojama kultūrainavas rietumu daļā (Starp Rāku un Madiešēnu purvu), kā rezultātā samazinās ainavas estētiskā, bioloģiskā un kultūrvēsturiskā vērtība.

2.5. Ainavu vai ainavu elementu pašreizējais aizsardzības režīms un tā ietekme uz ainavu izmantošanu un apsaimniekošanu

Pašreiz lielākā daļa no kultūrainavas ietilpst ZVBR neitrālā zonā.

Valsts vai vietējās nozīmes aizsardzības statuss ir noteikts:

Dikļu muižas vēsturiskais centrs(Valsts aizsardz.Nr 8537, valsts nozīmes) un telpiskā struktūra, baznīca (Valsts aizsardz.Nr 4499-4504, valsts nozīmes), Budenbrokas muiža (Valsts aizsardz.Nr 4498, valsts nozīmes), Budenbrokas senkapi(Valsts aizsardz.Nr 2431, vietējās nozīmes), Ozolmuižas komplekss(Valsts aizsardz.Nr 6437-6438,3877-3881, valsts nozīmes), Lapurgas pilskalns un senkapi. (Valsts aizsardz.Nr 2428-2429, vietējās nozīmes), Grebu pilskalns un Grebu Bļodas kalns(Valsts aizsardz.Nr 2426-2427, valsts nozīmes)

Mozaīkveida ainavas saglabāšana. Nebūtu vēlams veidot jaunu ciema apbūvi. Vēlams viensētu telpiskās struktūras, apjoma, proporciju un materiālu vietējā rakstura saglabāšana. Aizsargājami un saglabājami ir dižkoki – nozīmīgi ainavas elementi (Viciema dožozols, Grantskalnu dižozols u.c.).

2.6. Priekšlikumi ainavas izmantošanai un apsaimniekošanai

1. Saglabāt esošo mozaīkveida ainavu struktūru. Nav atbalstāma lauksaimniecībā izmantojamo zemju apmežošana. Ja tā nav novēršama, tad pirms zemju apmežošanas nepieciešams izstrādāt ainavu dizaina plānu.
2. Nav pieļaujama enerģētiskas koksnes plantāciju ierīkošana.
3. Kultūrainavā nav ieteicama vēja ģeneratoru būvniecība.
4. Pieļaujama lauksaimniecībā izmantojamo zemju intensīva izmantošana.
5. Migrējošo putnu barošanās vietām piemērotās lauksaimniecībā izmantojamās zemes nav vēlams apmežot vai veidot tajās nelielus mežu, vai krūmāju (arī ap meliorācijas sistēmām) pudurus. Barošanās vietām piemērotajās lauksaimniecības zemēs atbalstāma graudaugu sējumu vai ilggadīgo zālāju veidošana, bet nav vēlama intensīvo monokultūru (piemēram, rapša) vienlaidus plantāciju veidošana. Lauksaimniecībā izmantojamās zemēs vēlams veidot mozaīkveida sējumu un zālāju struktūru.

3. Priekšlikumi ZVBR zonējumam

Visa kultūrainava iekļaujama ZVBR ainavu aizsardzības zonā.